

La Vanguardia - domingo, 27 de junio de 2021

Religió

Parlar de Déu

Creients i no creients ens trobem habitualment en la vida quotidiana, en el món laboral, en els moments de lleure, també en l'entorn familiar. Ens trobem espontàniament, sense buscar-ho, sense forçar-ho. Treballem junts, patim junts, riem junts, compartim aficions, penes i calamitats de la vida, però també alegries i bones notícies.

La primera dificultat per establir un diàleg essencial sobre les conviccions i els dubtes més profunds entre creients i no-creients és la superació de prejudicis i de tòpics que mútuament es tenen els dos col·lectius.

El prejudici, com indica la paraula, és un judici anticipat d'alguna cosa, abans d'haver-la coneguda i acarada. És una valoració moral, però també una presa de posició emocional, de vegades molt intensa, davant una cosa que encara no s'ha manifestat. En aquest sentit, és com un vel que cobreix l'altre i que, abans que l'altre s'expressi, ja s'ha definit. Després l'altre pot, amb la seva paraula i la seva acció, esquarterar aquella imatge mental, la pot dissoldre, - mitigar o corregir, però d'entrada ha de lluitar contra una imatge que ell mateix no ha creat però que és en la ment de l'interlocutor.

El prejudici no es té com qui té un objecte, una propietat, un terreny o un llibre. El prejudici està en nosaltres i configura una manera de pensar, de sentir, de veure el món. És un a priori, una marca de la personalitat que determina la manera com ens acostem a la realitat i com jutgem fets i idees.

No es parteix mai de zero. Un món de visions estereotipades obstaculitza la trobada directa amb l'altre. L'únic que s'hi pot fer és prendre'n consciència. Quan saps quins prejudicis tens respecte a una cosa ja estan començant a transcendir aquests estereotips limitadors, a tenir consciència que la realitat pot ser diferent del que ell creu o s'imagina, i potser escoltarà amb més atenció i jutjarà amb més prudència.

Una de les paraules més carregades de prejudicis és el vocable *Déu*. El creient ha d'aclarir què és el que creu quan diu que creu en Déu, i, de la mateixa manera, el no creient ha d'explicar què té a la ment quan pronuncia la paraula *Déu*. Fent aquest esforç s'ajuden a si mateixos a saber millor les seves creences i se senten estimulats a estudiar amb profunditat i rigor les fonts de les seves conviccions.

El filòsof jueu Martin Buber escriu, respecte de la paraula *Déu*, que és, d'entre totes, la que suporta una càrrega de prejudicis més pesada. Cap no ha estat tan grapejada ni tan trencada.

No es pot donar res per fet quan es dialoga sobre Déu. El creient parteix d'una convicció: la naturalesa de Déu és estimar, en això consisteix la seva essència (i fer aquesta afirmació requereix un cert grau de subtileza, relacionat amb preguntes que travessen la història humana: si Déu és amor, on és en la injustícia, en el dolor, en la mort? On és en la raó, en la natura, en la humanitat?). El no creient informe d'una concepció prestada, d'una visió de Déu que li ha arribat a través d'alguna mediació, i pot incórrer en la temptació de considerar la seva visió secularista com a superior a la concepció religiosa. No s'ha de menysprear cap dels dos relats. Se'ls ha d'escoltar atentament i indagar els camins de la seva recerca.

Si la qüestió per Déu és present en la trobada, el diàleg pot tenir lloc; però si la mateixa qüestió ja és inexistent, si ni tan sols s'arriba a plantejar mai, el diàleg no pot tenir lloc. En el fet de preguntar ja hi ha una recerca, un indicatiu d'interès, l'espera d'una resposta, un camí obert. El creient, més que mostrar la seva visió de Déu, més que explicar el que ell cregui, el que ha de fer en el decurs del diàleg és activar la qüestió, posar-la en el centre de la conversa de manera que la nostàlgia de l'Absolut cobri realitat, que les preguntes de la vida s'obrin pas.

La consideració de Déu com a misteri és un primer indicatiu que obre la possibilitat al diàleg. Al cap i a la fi, el creient, malgrat creure en Ell, de confiar en la seva Paraula, sap que surt a un misteri que el transcendeix, que no pot allotjar dins les fronteres de la raó.

La consideració de Déu com a misteri és un primer indicatiu que obre la possibilitat al diàleg amb els no creients